

Književstvo.

(**Družba sv. Mohora**) užé razposílja letošnje družbine knjige, ki so naslednje: 1. Koledar družbe sv. Mohora za prestopno leto 1888. 2. Slovenske večernice za pouk in kratek čas. Jeden in štirideseti zvezek. 3. Franc Pirec, oče umne sadjereje na Kranjskem in apostolski misijonar med Indijani v severni Ameriki. Spisal P. Florentin Hrovat. 4. Zgodovina svete katoliške cerkve za slovensko ljudstvo. Spisal dr. Ivan Križanič, stolni korar v Mariboru. 5. Osmero blagrov na svetu ali dolga pridiga za kratkočasno življenje. Spisal Anton Kržič, katehet v Ljubljani. 6. Življenje preblažene device in matere Marije in njenega prečistega ženina svetega Jožefa. Popisal Janez Volčič, duhoven Ljubljanske škofije. — Te knjige pojdejo v 210.060 izvodih mej slovenski svet, kajti število družabnikov narastlo je letos na **35.010** (605 dosmrtnih, 34.405 letnih), ki se po škofijah delé tako: Goriška škofija steje 4849 udov, Krška 3133, Lavantinska 10.566, Ljubljanska 13.444, Tržaška 1875, Sekovska 243, Somboteljska 203, Zagrebška 263, Senjska 121, Poreška 58, Videmska 134. Razni kraji 57, Amerika 64. Dohodkov imela je družba 36.826 gld. 75 kr., troškov pa 36.775 gld. 23 kr., torej prebitka 51 gld. 52 kr. Matična glavnica znaša do 1. avgusta t. l. 18.030 gld. v gotovini in 200 gld. v obligacijah. Za lani razpisana darila bil je jako živahen natečaj, doposlalo se je nad 40 raznih spisov, povestij, životopisov in razprav. Izmej povestij obdarovala se je samo „Stara mati“, ki jo je spisal Jan. Ev. Krek. Mej sotrudniki nahajamo tudi odlični imeni: S. Gregorčič, Anton Aškerc, poleg drugih kakor: dr. Vošnjak, Ivan Šubic, A. Koder, Ig. Žitnik, dr. I. K., Ivan Trinko, Henrik Schreiner, Roza Kosova itd. Za prihodnje leto razpisana so nastopna darila: dve sto in deset goldinarjev za šest krajših izvirnih povestic, vsakej po 35 gld., ki obsega vsaj pol tiskane pole. Sto in štirideset goldinarjev za štiri poučne spise raznega zapopadka, vsakemu po 35 gld. v obsegu pol tiskane pole. Rokopise je doposlati do 1. marca 1888. Iz teh podatkov vsakdo lahko posnema izredno blagotvorno delovanje družbe sv. Mohora, katerej v celej Avstriji ni jednake. Vsaka beseda v njeno hvalo in priznanje izvrstnemu odboru bi bilo odveč, kajti glede družbe sv. Mohora je pač umesten pregovor: Dobro delo se samo hvali. Sijajni uspeh pa je najboljšo zadoščenje vsem voditeljem in sotrudnikom. (N. Sl.)

Stritarjevih zbranih spisov je prišel na svetlo užé 16. snopič.

Učiteljska zborovanja v Ljubljani.

I.

Občni zbor „Národne Šole“.

(V 5. dan septembra 1887. l. ob 6. uri zvečer v mestni dvorani.)

1-1 okt.

Predsednik „Národne Šole“ g. Fel. Stegnar otvori zborovanje po 6. uri zvečer in došle udeležnike pristrčno pozdravi ter zakliče: „Slava presvetlemu cesarju!“ kar ves zbor navdušeno ponavlja.

Dalje pozdravi tudi navzočega poslanca g. dr. J. Vošnjaka, izreče zahvalo vsem slavnim korporacijam in raznim osebam, katere so društvu kako podpora naklonili i. dr.

Potem poroča tajnik g. Fr. Govekar nekako tako:

„Slavni zbor!

Kakor je razviditi iz razdeljenega sklepa računa in poročila „Národne Šole“, se je odbor, ki je bil voljen v občnem zboru dné 6. okt. preteč. l. v odborovi seji v 21. dan okt. 1886. tako-le ustanovil:

1. g. Stegnar Fel., predsednik; 2. g. Žumer And., namestnik; 3. Močnik Mat., blagajnik; 4. g. Govekar Fr., tajnik. — Odborniki: gg. Funtek Ant., Podkrajšek Henrik, Praprotnik Andrej, Praprotnik Fran, Tomšič Ivan.

Gospod predsednikovemu poročilo le še dostavljam:

Zaporedno štev.	Koliko	D o h o d k i	Posamič		Vkupe	
			gld.	kr.	gld.	kr.
1		I. Ostanek blagajnični z obrestmi iz pretečenega l. 1885/6			177	66
		II. Vplačila: a) ljudskih šol in sicer:				
2	10	društvenikov po 1 gld.	10	—		
3	13	" " 2 " + (50 kr.)	26	50		
4	9	" " 3 " + (66 ")	27	66		
5	3	" " 4 "	12	—		
6	11	" " 5 "	55	—		
7	2	" " 10 "	20	—		
8	1	" " 12 " 68 kr.	12	68		
9	1	" " 18 "	18	—		
10	1	" " 20 "	20	—		
11	51	ljudskih šol je torej vplačalo			201	84
		b) učiteljev, in sicer:				
12	17	društvenikov po 1 gld. + (2·08 gld.)	19	08		
13	17	" " 2 " + (1·13 ")	35	13		
14	12	" " 3 " + (0·74 ")	36	74		
15	5	" " 4 "	20	—		
16	5	" " 5 " + (0·10 ")	25	10		
17	1	" " 6 "	6	—		
18	1	" " 8 "	8	—		
19	1	" " 10 " 25 kr.	10	25		
20	1	" " 12 " 56 "	12	56		
	60	učiteljev je torej vplačalo			172	86
		III. Drugi dohodki, podpore in darila:				
21		Za prodane knjižice založene po društvu			184	02
22		Podpora veleslavnega deželnega zbora	100	—		
23		Podpora mestnega zbora ljubljanskega	200	—		
24		Podpora slavne kranjske hranilnice	200	—		
25		Darilo vr. g. dr. viteza Fr. Močnika v Gradcu	15	—		
26		" neimenovanega dobrotnika	15	—		
27		" posojilnice v Črnomlju (po g. A. Jeršinovicu)	10	—		
28		Ustanovna pomočno-obrtniškega društva v Ljubljani (J. N. Horak)	10	—		
29		Konečno povrnilo na ustanovni eskomptne banke	57	84		
30		Vplačani zastanki društvenikov prejšnjega in tekočega leta	72	—		
31		Dobrotnikov naklonjeno darilo	8	—		
32		Iz društvenih nabiralnic prejeto	2	70		
33		Obresti ustanovnine pri eskomptni banki	11	25		
					701	79
		Vsota dohodkov			1438	17
		IV. Društvena imovina.				
34		Naložene ustanovnine	315	—		
35		Blagajnični ostanek poleg zaloge knjižic	209	38		
		Vkupe	524	38		

1. Iz „sklepa računa“ vidi se, da je pretečeno leto bilo manj dobrotnikov, kakor jih je naštetih v lanskem „sklepu računa“. Temu je vzrok sl. družba „sv. Cirila in Metoda“ in sploh drugi národní davek, katerega se nikjer ne manjka; vendar pa se odbor čudi, da je tako malo število gg. učiteljev udov društva, vsaj naše društvo s stoterimi odstotki vrača vložene vsote. Lahko bi imenovali celi okraj, ki ga nihče ne zastopa pri našem društvu. Kaj pa bi rekli o učiteljicah! Število teh je res kaj neznatno, kakor da bi one ne potrebovale v svojih razredih šolskih učil. Vidi se, da se sploh za društvo kaj malo zanimajo.

2. Od društva izdani „Prizori iz otroškega življenja“ so se v teku treh let skoraj vsi razpečali; društvo sicer od tega nima nikakoršnega dobička in koristi, katerega tudi ni nameravalo z izdajo — vendar se je dosegel prvotni namen.

3. Knjižice „Zabavišče“ ima društvo še kacic 650 v znesku za 165 gld. in „Pripovedek o vetru“ kacic 900 izstisov v znesku 225 gld. na razpolaganje.

Da se je društvu to podjetje omogočilo, se ima ono v prvi vrsti zahvaliti g. poverjenikom, ki so pred tremi leti s priznanja vredno marljivostjo in požrtvovalnostjo nabirali darove v namen izdavanja mladinskih spisov. Pri tej priliki se zdi odboru prošnja umestena, da bi dotični gospodje blagovolili še drugo dobro delo društvu storiti. To pa je, da bi skrbeli za razprodajo in razširjanje teh spisov med našim národom, ter posredovali pri gosp. kolegih, da bi v tem smislu delovali in dejansko kazali, da jim je uresničenje tolikokrat poudarjene potrebe mladinskih spisov res pri srcu.

4. „Prizorov iz otr. življenja“ je še za 85 iztisov vsota 17 gld. in o „Pripovedka o vetru“ 129 gld. na dolgu. Pri tej priliki si dovoljujem tudi slavni skupščini naznaniti, da je odbor „Matiče Slovenske“ daroval vse Matičine slovenske zemljevide našemu društvu. Teh je mnogo na razpolaganje. Kdor jih tedaj želi, jih dobí brezplačno. Ker pa pošiljanje po pošti stane mnogo truda in stroškov, zato svetujemo, da se prilično vsak osebno oglasi ali pri „Matici“ sami ali pri g. predsedniku. Tudi ima „Matica“ v svoji zalogi še premnogo drugih društvenih knjig tako, da ji prostori užé pretesni prihajajo. Zategadelj je sklenil odbor učiteljske, šolske in društvene knjižnice obdarovati s knjigami, ako se dotičniki z opravičenimi prošnjami obrnejo na „Matico Slov.“ V prvi vrsti se bode oziralo na take prositelje, ki so užé društveniki ali pa pristopijo kot letni podporni člani. Kdor pa ima užé kaj Matičnih knjig, naj jih v svoji prošnji navede, da se mu zopet enakih ne bode pošiljalo.

Pri tej priliki dostavljam še prav pohlevno prošnjo: Naj bi vsak ud delal na to, da si vsaka šola vsaj en iztis ali izvod od „Nár. Šole“ izdanih knjižic kupi, in se tù in tam kakega imovitega prijatelja mladine pregovori, da žrtvuje par desetec za nakup knjižic. Potem je razprodaja zagotovljena in „Národní Šoli“ omogočeno, da drugo knjižico takoj založi. Ta knjižica bi se imenovala „Slovenski Pravljicar.“ — Rokopis je užé gotov in jako zanimiv ter prikladen otročjemu srcu in umu. Vsaj izkušnja uči, da se mladi glavici z ničemur bolj ne prikupi knjiga, nego z bajko — s pravljico. Otroški domišljiji odpira se nov čudovit svet; vsaka travica, vsako drevo oživi, neme živali govorijo, ja celó trdo kamenje in skalovje se na stečaj odpira. V mladem srcu se vname ljubezen do prírode. Dokaj pravljic ima pa tudi krasno moralno jedro. — Še druga knjižica bi bila za mladino pod naslovom: „Zabavišče slov. otročičem“, spis. A. Funtek. V prvi vrsti je vsebina namenjena odgojiteljicam slov. otroških vrtov, sicer bode ugajala sploh mladini, ker je polna mikavnih pesmic, rabljivih pri igranjih i. t. d. Dalje si dovoljujem tudi prošnjo izreči, da bi gg. udje svoje prošnje pošiljali vselej pod naslovom „Národna Šola“, ne pa pod imenom g. predsednika. — Tudi naj se v prošnjah za blago

natanko določi, kakšnega blagá kdo hoče n. pr. pri pisankah številko, liniaturo i. t. d., ker društvu je na tem, da vsestransko ustreza in je tudi za red, ne pa za nasprotno.

Tudi ni treba denarja pošiljati po nakaznicah in v listih pa špecificirano svojo prošnjo, kar prizadeva obema strankama nepotrebne troške in sitnosti.

Dalje naj gg. člani blagovolé na znanje vzeti enkrat za vselej, da odbor društva „Národne Šole“ ne refektuje na posebne zahvale v pisnih izraženihi!

Iz tega kratkega površnega mojega poročila slavna skupščina previdi, da se odboru oziroma njegovemu predsedniku v preteklem letu dela ni manjkalo kakor vsako leto. Tako bode tudi v prihodnje dela dovolj imela „Národna Šola“.

Tajnikovo poročilo se vzame odobrava je na znanje.

Namesto blagajnika g. M. Močnika poroča g. predsednik. Vseh dohodkov je bilo v preteklem letu 1438 gld. 17 kr., izdalo pa se je 1228 gld. 79 kr., v blagajnici ostane tedaj 209 gld. 38 kr.

Vplačalo je 51 ljudskih šol 201 gld. 84 kr.; 60 učiteljev je vložilo 172 gld. 86 kr. drugih dohodkov pa je bilo 701 gld. 79 kr. Društvena imovina znaša 524 gld. 38 kr. Podpore je bilo naklonjene: 51 ljudskim šolam blaga za 427 gld. 49 kr.; 60 učiteljem za 335 gld. 5 kr.; 16 ljudskim šolam blaga za 106 gld. 18 kr. in 9 gosp. učiteljem brezplačno za 47 gld. 31 kr. Vsim 136 deležnikom v skupni vrednosti 916 gld. 3 kr.^a.

Poročilo se odobri.

G. predsednik izreče željo, da bi vlagatelji pošiljali celo vsoto v goldinarjih, ker krajcarji pri računanju sitnosti in nepotrebno delo napravljajo.

G. Žumer meni, da bi se za začetnike izdajali zvezki s 6 vrstami, dalje izreče željo, da bi bili zvezki s dratom zvezani. Tudi pravi, da naj se tablice odpravijo in namesté s zvezki, v katere naj bi učenci s svinčnikom pisali, kar bi prehod k pisanju s tinto jako olajšalo.

G. predsednik pravi, da je g. Ž. užé preteklo leto take zvezke zagovarjal, v zvezkih število 13, 14, 15 nahaja se različni liniament, a gosp. učitelji se protivijo šte. 13—14, poudarjaje, da je preširok. Sicer bode pa tudi šte. 13 kakor dosedaj na razpolaganje. Vezanja zvezkov s dratom on ne odobrava, šivanje je sicer slabo, ker se to s stroji godi, ne več z rokami, pa bode užé skrbel, da se taki nedostatki odpravijo. Ako bi se pa škrlne tablice s ceno zvezki namestili, bi se pa znalo društvu očitati, da ono slabo blago daje, kar je vsekako pomisleka vredno.

G. Burnik tudi ni za to, da bi se tablice odpravile, ker zvezki bi bili predragi in tudi vrezovanje svinčnikov bi bilo zeló sitno in zamudno.

G. Ž. pravi, da on ni mislil, da bi se tablice popolnoma odpravile, le kakih 14 dni prej, kakor se pričné s tinto pisati, naj bi se v take zvezke s svinčnikom pisalo.

G. Lego brzojavi iz Prage: „S Českega pride kmalu krepka pomoč „Národní Šoli“. Svoji k svojim!“ — Slava!

G. Lapajne izreče odboru zahvalo za delovanje.

Predsednik želi zvedeti, ali naj se rabijo računski zvezki s horicontalnimi ali vodoravnimi črtami; dalje omenja „spisovnic“ št. 23—24 ter vpraša, ali naj se drobni liniament odpravi. Tudi bi rad vedel, ali naj se male risanke odpravijo ali še naročajo.

Ko se je društvo v tem in drugih šolski pouk zadevajočih zadevah zjedini, predlaga g. Podkrajšek, da bi se g. J. Lego častnim članom „Národne Šole“ imenoval. Zbor temu navdušeno pritrdi. Predsednik vpraša, ali naj „Národna Šola“ še deluje na literarnem polji? Zbor pritrdi.

V odbor so bili vsi stari odborniki voljeni oziroma potrjeni, potem je pa predsednik zborovanje sklenil.

(Prih. dalje.)